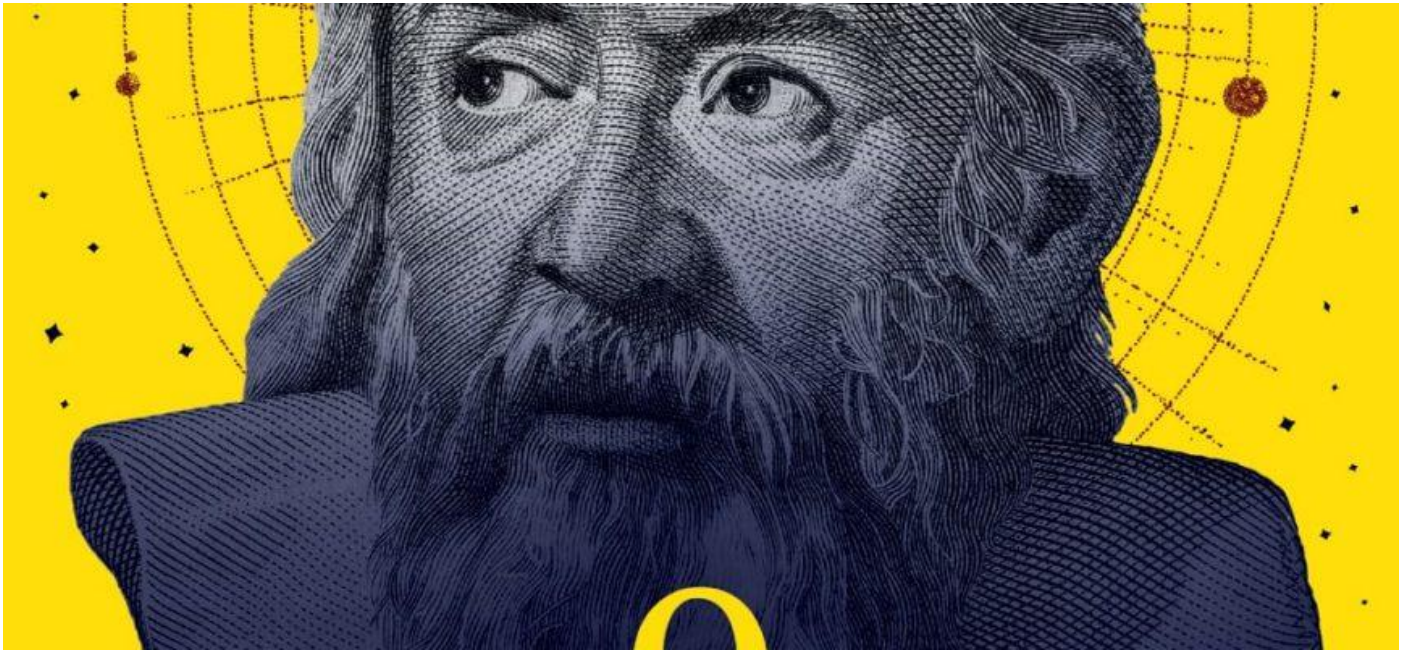

«Ο Γαλιλαίος και οι αρνητές της επιστήμης» Μ.Λίβιο Εκδόσεις Ψυχογιός 2022 σελ.290

June 16, 2022

Γράφει : **Ο Κώστας Τραχανάς**

Ο **Γαλιλαίος** γεννήθηκε το 1564, τη χρονιά που ήρθε στον κόσμο και ο θεατρικός συγγραφέας **Γουίλιαμ Σαίξπηρ**, και λίγες μόλις μέρες πριν από τον θάνατο του σπουδαίου καλλιτέχνη **Μιχαήλ Άγγελου**. Πέθανε το 1642, σχεδόν ένα χρόνο πριν από τη γέννηση του **Νεύτωνα**. Δε χρειάζεται -και ούτε θα έπρεπε- να πιστεύει κανείς στη μετενσάρκωση των ψυχών μετά τον θάνατο για να διαπιστώσει ότι ο πολιτισμός, η γνώση και η δημιουργικότητα πάντοτε μεταλαμπαδεύονται επιτυχώς από τη μια γενιά στην άλλη.

Η δίκη του Γαλιλαίου από την Ιερά Εξέταση ξεκίνησε στις 12 Απριλίου και ολοκληρώθηκε στις 22 Ιουνίου 1633, ενώ η ανάκρισή του έλαβε χώρα σε τρεις συνεδριάσεις. Ο Πάπας ανήγγειλε την απόφασή του στις 16 Ιουνίου, και η τελική ετυμηγορία εκδόθηκε έξι μέρες αργότερα. Όσο και αν οι βασικές κατηγορίες στη δίκη του Γαλιλαίου έμοιαζαν να αφορούν την ανυπακοή του προς τις εντολές της Εκκλησίας, κανένα άλλο συμβάν στην Ιστορία δεν αντιπροσωπεύει με μεγαλύτερη καθαρότητα τη διαμάχη μεταξύ της επιστημονικής συλλογιστικής και της θρησκευτικής αυθεντίας, ο αντίκτυπος της οποίας είναι αισθητός μέχρι και σήμερα.

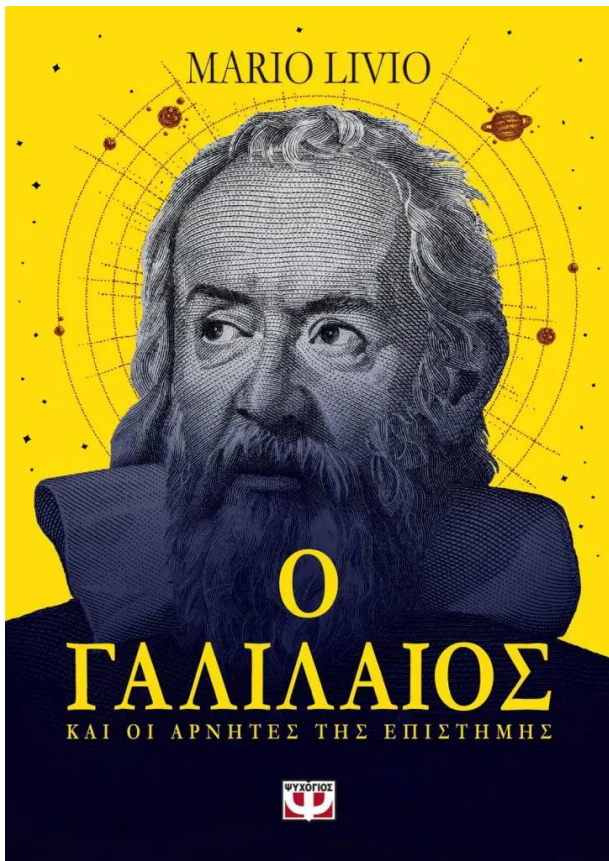
Ο Γαλιλαίος εξαναγκάστηκε να αποκηρύξει υπό την απειλή βασανιστηρίων κάποιες από τις βαθύτερα ριζωμένες πεποιθήσεις του. Οι ανακριτές φυσικά, δεν μπορούσαν να φανταστούν ότι, μέσα στους τέσσερις αιώνες που ακολούθησαν, η απαξιοτική καταδίκη του Γαλιλαίου θα χαρακτηριζόταν ως μία από τις πλέον αισχρές πράξεις της Ιεράς Εξέτασης.

Ο θρύλος λέει ότι, αποχωρώντας από τη δικαστική αίθουσα ο Γαλιλαίος, σιγομουρμούρησε αναφερόμενος στη Γη: «*E pur si muove!* (Κι όμως ,κινείται!)

Σήμερα, η φράση «*Και όμως, κινείται*» έχει αναχθεί σε σύμβολο αντίστασης για τον πνευματικό κόσμο, ενσαρκώνοντας την ιδέα του ότι «*ανεξαρτήτως των προσωπικών "πιστεύω" του καθενός ,τα δεδομένα δεν αλλάζουν*».

Ο Γαλιλαίος δεν ήταν μονάχα ο θεμελιωτής της σύγχρονης αστρονομίας και αστροφυσικής, αλλά και σύμβολο του αγώνα υπέρ της διανοητικής ελευθερίας.

Στερεώνοντας απλούς φακούς στις δύο πλευρές ενός κούφιου κυλίνδρου, ο Γαλιλαίος κατόρθωσε να φέρει την επανάσταση στον τρόπο που αντιλαμβανόμαστε το σύμπαν και τη θέση μας μέσα σε αυτό. Τέσσερις αιώνες μετά, το έργο του τηλεσκοπίου του Γαλιλαίου συνεχίζει ο απόγονός του: το διαστημικό τηλεσκόπιο Χαμπλ. Από τις παρατηρήσεις του σχετικά με την επιφάνεια της Σελήνης, ο Γαλιλαίος σχεδίασε εικόνες που κόβουν την ανάσα. Οι εντυπωσιακές ανακαλύψεις του για το ηλικιακό μας σύστημα και τον Γαλαξία μας δεν μπορούσε να επιβεβαιώσουν αναντίρρητα τη θεωρία του Κοπέρνικου για την περιστροφή της Γης γύρω από τον ήλιο, συντάραξαν συθέμελα το γεωκεντρικό μοντέλο του Πτολεμαίου για το σύμπαν.

Οι «Πραγματείες» αποτελούν την κορωνίδα του επιστημονικού έργου του Γαλιλαίου. Σε αυτές ο Φλωρεντινός εξέφρασε πρώτος την πεποίθηση ότι η φύση διέπεται από νόμους με οικουμενική και διαχρονική ισχύ. Η φύση, για τον ίδιο, δεν εξαπατά ή, όπως το έθεσε αρκετούς αιώνες αργότερα ο **Αϊνστάιν**: «Ο Θεός είναι πολυμήχανος, αλλά όχι κακόβουλος».

Οι ανατροπές στη ζωή του Γαλιλαίου, η εξαιρετική επινοητικότητα που επέδειξε στα πειράματά του πάνω στη μηχανική, το θάρρος με το οποίο υποστήριξε τις απόψεις του, η τρομερά επιτυχημένη προσπάθειά του να διαδώσει και να καταστήσει προσίτες τις ανακαλύψεις του, καθώς και το γεγονός ότι οι ιδέες του απετέλεσαν τη βάση της σύγχρονης επιστήμης, είναι τα κύρια χαρακτηριστικά που κάνουν διαχρονικά τόσο τον ίδιο όσο και την ιστορία του.

Ο **Μάριο Λίβιο** ένωσε την ακατανίκητη ανάγκη να γράψει ένα ακόμα βιβλίο για τον Γαλιλαίο, για τρεις λόγους: Πρώτα γιατί συνειδητοποίησε ότι ελάχιστες από τις βιογραφίες που διαθέτουμε για τον Γαλιλαίο έχουν γραφεί από αστρονόμους ή αστροφυσικούς ερευνητές. Δεύτερον και κυριότερο, οι σύγχρονοι αναγνώστες θα μείνουν κατάπληκτοι από το πόσο επίκαιρη φαντάζει σήμερα η ιστορία του Γαλιλαίου. Τέλος στόχος του είναι να αφηγηθεί με εύληπτο και σχετικά σύντομο αλλά ακριβή τρόπο τη ζωή και το έργο του συναρπαστικού αυτού ανθρώπου. Επιχειρεί ο **Μάριο Λίβιο** να βαδίσει ταπεινά στα χνάρια του. Ο Γαλιλαίος επέμενε να δημοσιεύσει πολλά

από τα επιστημονικά του ευρήματα στα ιταλικά (αντί στα λατινικά), προκειμένου να επωφεληθεί από αυτά κάθε μορφωμένος άνθρωπος και όχι μόνο μία μικρή ελίτ.

Στις 31 Οκτωβρίου 1992 ο **Πάπας Ιωάννης Παύλος Β΄** πρότεινε να διεξαχθεί με απόλυτη αντικειμενικότητα μία νέα, διεξοδική μελέτη πάνω στην υπόθεση του Γαλιλαίου και εξέφρασε την πεποίθηση ότι η επιστήμη βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τη θρησκεία. Έπειτα από τριακόσια πενήντα χρόνια το Βατικανό αναγνωρίζει ότι ο Γαλιλαίος είχε δίκαιο: Κινείται.

Σύμφωνα με την φιλόσοφο **Μάρθα Νούσμπουμ** από το Πανεπιστήμιο του Σικάγου: «Η εκπαίδευση οφείλει να οξύνει την κριτική σκέψη και να καλλιεργεί τη φαντασία». Αυτά είναι τα κύρια ανθρώπινα χαρακτηριστικά που προάγονται συνδυαστικά μέσω της επιστήμης και των θεωρητικών σπουδών. Η επιστήμη επιχειρεί να εξηγήσει και να προβλέψει τη φύση του σύμπαντος. Η λογοτεχνία και η Τέχνη αποτυπώνουν τη συναισθηματική αντίδραση του ανθρώπου απέναντι σε αυτό. Από τον συγκερασμό, μάλιστα των δύο αυτών γνωστικών κλάδων είναι που γεννιούνται έννοιες, όπως η ελευθερία της σκέψης. Ο Γαλιλαίος είχε καταλάβει αιώνες πριν ότι ο άνθρωπος έχει ανάγκη τόσο από τις θετικές όσο και από τις κοινωνικές επιστήμες. Δεν είναι, εξάλλου τυχαίο ότι ο **Φλωρεντινός** -ένας από τους σπουδαιότερους επιστήμονες στην ιστορία της ανθρωπότητας- έχει αποθανασιστεί σε τόσα έργα Τέχνης.

Διαβάστε το. Πρόκειται για Αριστούργημα.

Ο **Μάριο Λίβιο** είναι παγκοσμίου φήμης αστροφυσικός, ευπώλητος συγγραφέας και δημόσιος ομιλητής. Έχει δημοσιεύσει περισσότερα από τετρακόσια επιστημονικά άρθρα, μελετώντας θέματα όπως η κοσμολογία, οι εκρήξεις σουπερνόβα, οι μαύρες τρύπες, οι εξωηλιακοί πλανήτες και η εμφάνιση ζωής στο σύμπαν. Ο δρ Λίβιο δούλεψε για είκοσι τέσσερα χρόνια στο Διαστημικό Τηλεσκόπιο Hubble και είναι μέλος της Αμερικανικής Ένωσης για την Πρόοδο της Επιστήμης.